

Crnogorski program rješavanja viškova

MONDEM

Podgorica, Novembar 2013

VIŠKOVI U 2006

> 10.000 t municije i eksplozivnih naprava

1,025 komada teškog naoružanja ~ 3.300 t

> 60.000 komada SALW

10 skladišta municije

Starost municije i oružja: 20 do 50 god

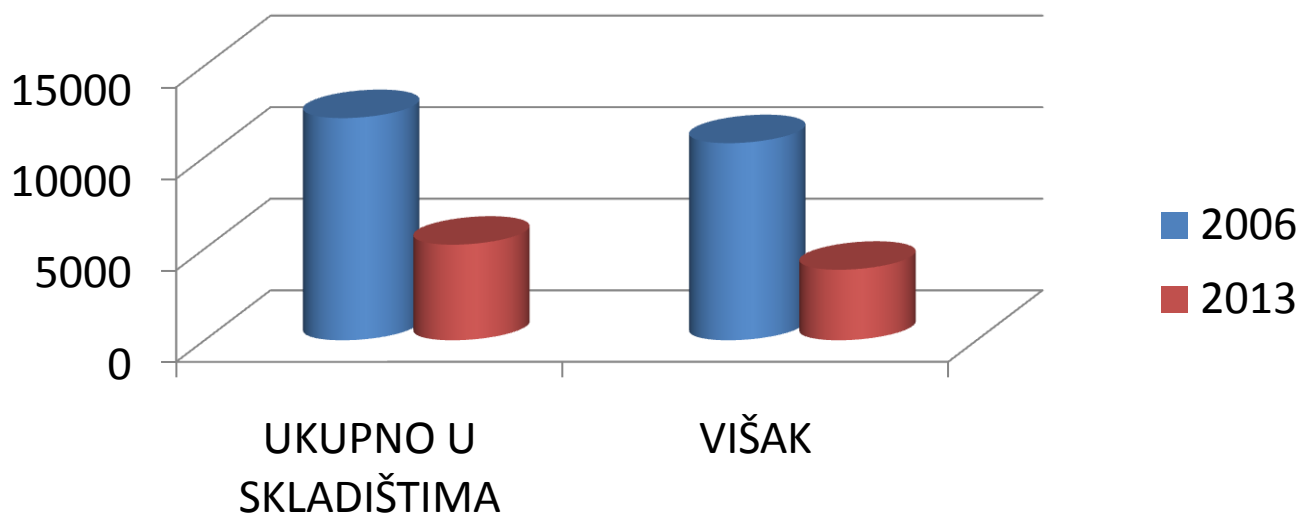
Velika količina nestabilne municije

PROGRAMI RJEŠAVANJA VIŠKOVA

VIŠAK MUNICIJE

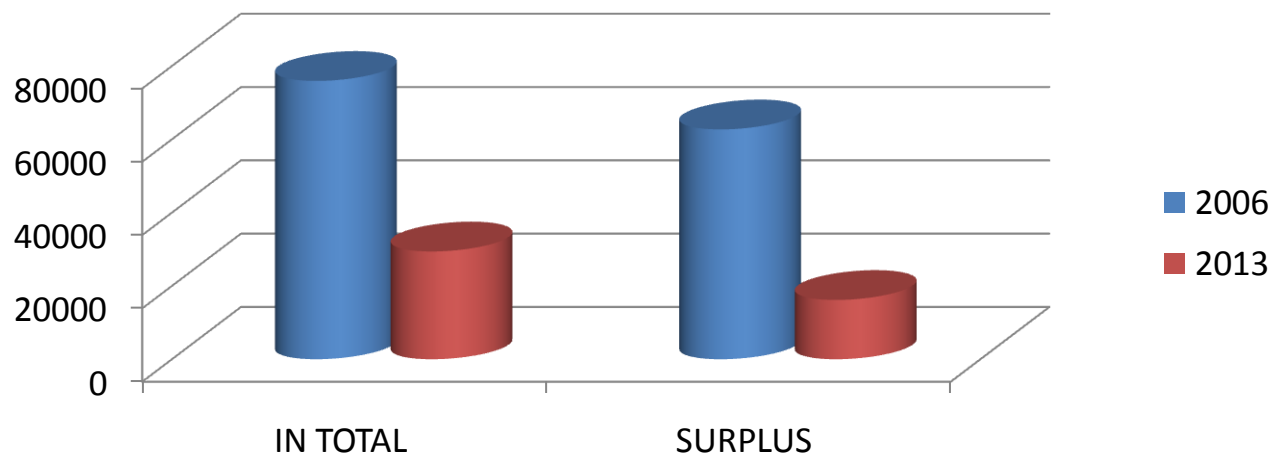
2006		2013	
UKUPNO U SKLADIŠTIMA	12,136.82 t	UKUPNO U SKLADIŠTIMA	5.221,21 t
VIŠAK	10.767,82 t	VIŠAK	3.852,21 t

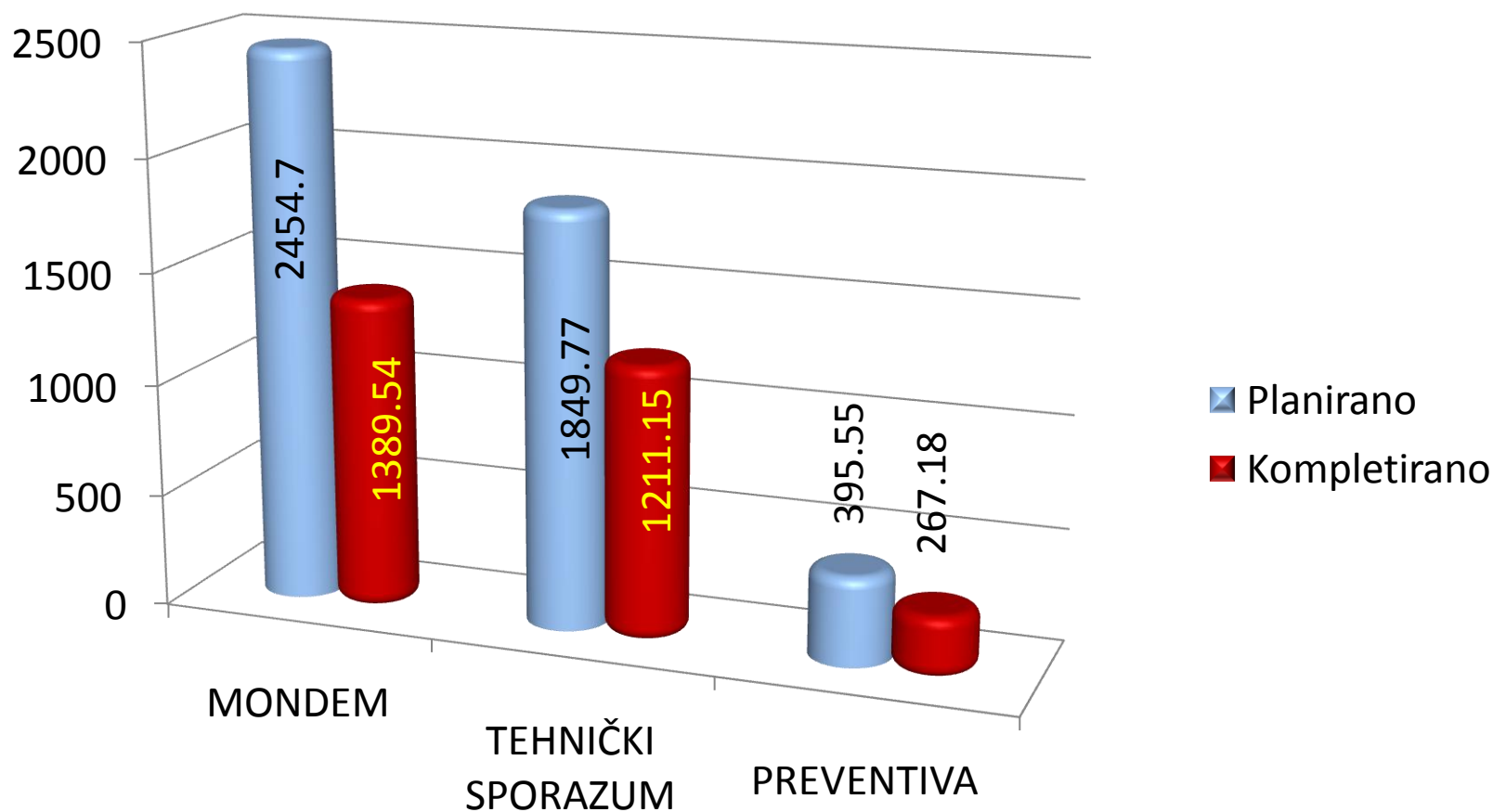
VIŠAK ORUŽJA

	2006	2013
UKUPNO	75.933	29.405
VIŠAK	62.702	16.174

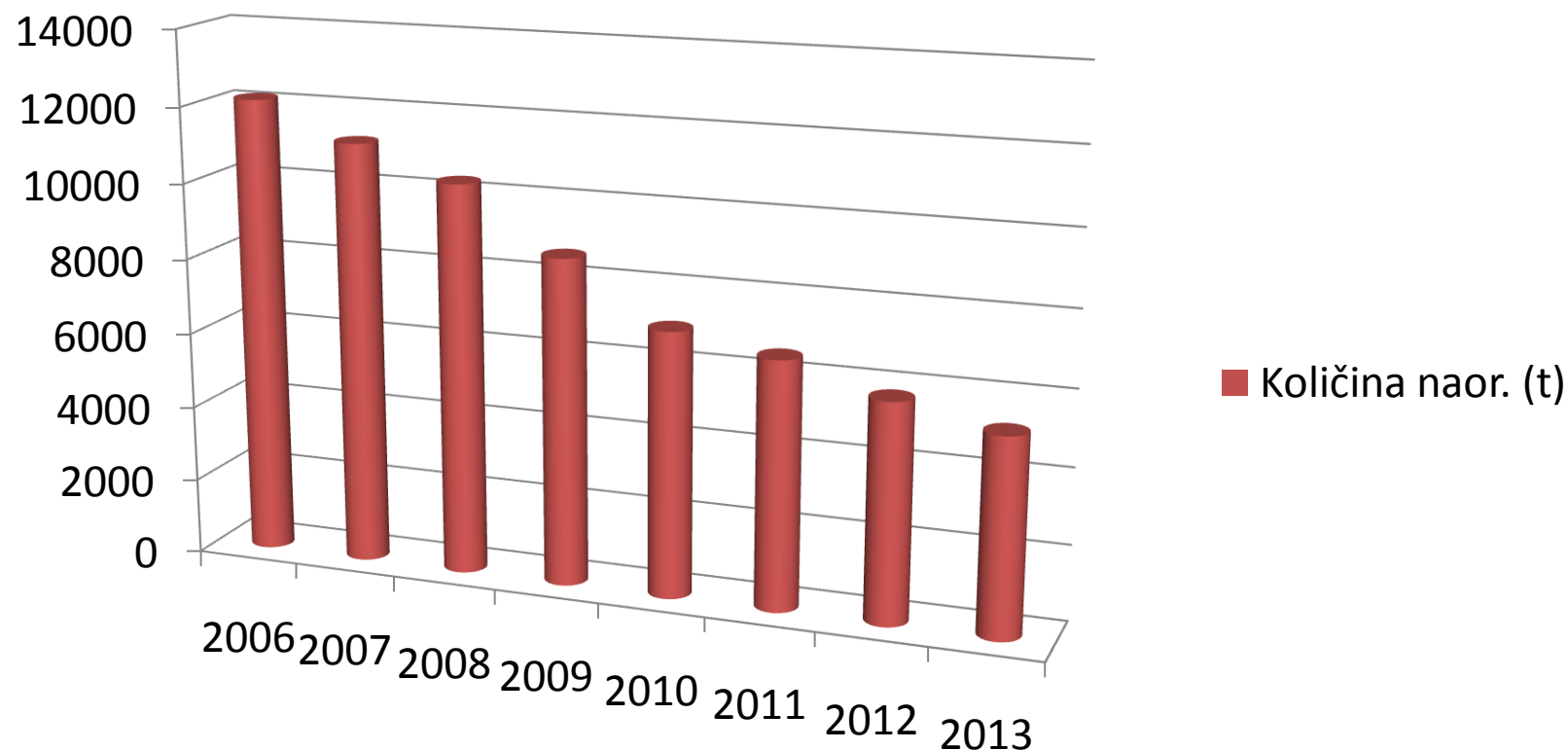
Od ukupne količine viška oružja, oko 1,000 komada artiljerije su činila teška antitenkovska i protivavionska oružja i cistijerne

UKLANJANJE MUNICIJE PUTEM POJEDINAČNIH PROGRAMA

GRAFIK SMANJENJA KOLIČINA MUNICIJE PO GODINAMA

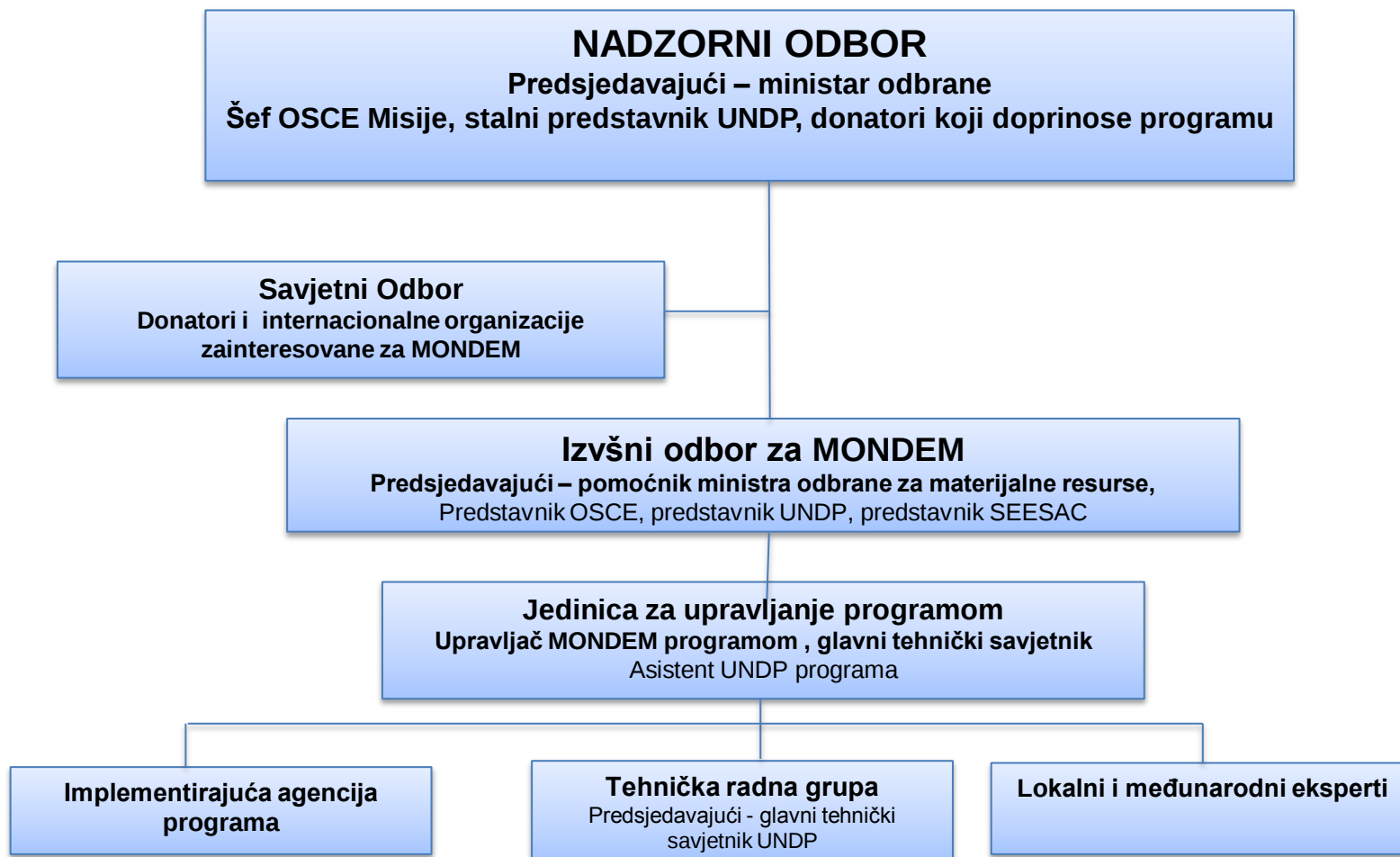

MONDEM – MONTenegro DEMilitarizacija

“Program razvoja kapaciteta za demilitarizaciju i sigurno skladištenje SALW u Crnoj Gori”

- kreiranje MONDEM – april 2007
- Bazirano na analizi zajedničke saradnje između UNDP / SEESAC početkom 2007
- Programom upravljaju:
 - Nadzorni odbor
 - Izvršni odbor
- 4 prioriteta

UPRAVLJANJE PROGRAMOM

FINANSIRANJE PROGRAMA

DONATOR		KOLIČINA (€)
Kraljevina Holandija		1.404.783,37
UNDP		380.730
Crna Gora		964.196,22
Ujedinjeno Kraljevstvo		366.925
OSCE	Danska	207.000
	Španija	175.000
	Luksemburg	125.000
	Norveška	63.194,13
	Italija	50.000
	Turska	50.000
	Mađarska	30.000
	Belgija	25.000
	Lihtenštajn	20.000
	Slovenija	20.000
	Slovačka	15.000
UKUPNO OSCE		780.194,13
Njemačka		200.000
Danska		100.000
EU (kroz SEESAC)		200.000
UKUPNO		4.396.828,72

Vlada Crne Gore je odlučila da prikupljena sredstva od prodaje otpada generisanih u procesu demontaže i uništavanja oružja budu uložena u MONDEM program, kao doprinos realizaciji programa.

U ovu svrhu Crna Gora je platila **964.196,22 €** MONDEM programu.

PRIORITETI

Smanjenje rizika po atmosferu i morsko okruženje u
Bokokotorskom zalivu.

Smanjenje rizika eksplozije kroz ekološku demilitarizaciju viškova
konvencionalne municije i eksploziva.

Smanjenje rizika kroz izgradnju bezbjedne i sigurne
infrastrukture skladišta.

Uništenje ograničene količine teškog naoružanja reciklažom.

PET ASPEKATA MONDEMA

HEMIKALIJE: Demilitarizacija toksičnih i opasnih supstanci

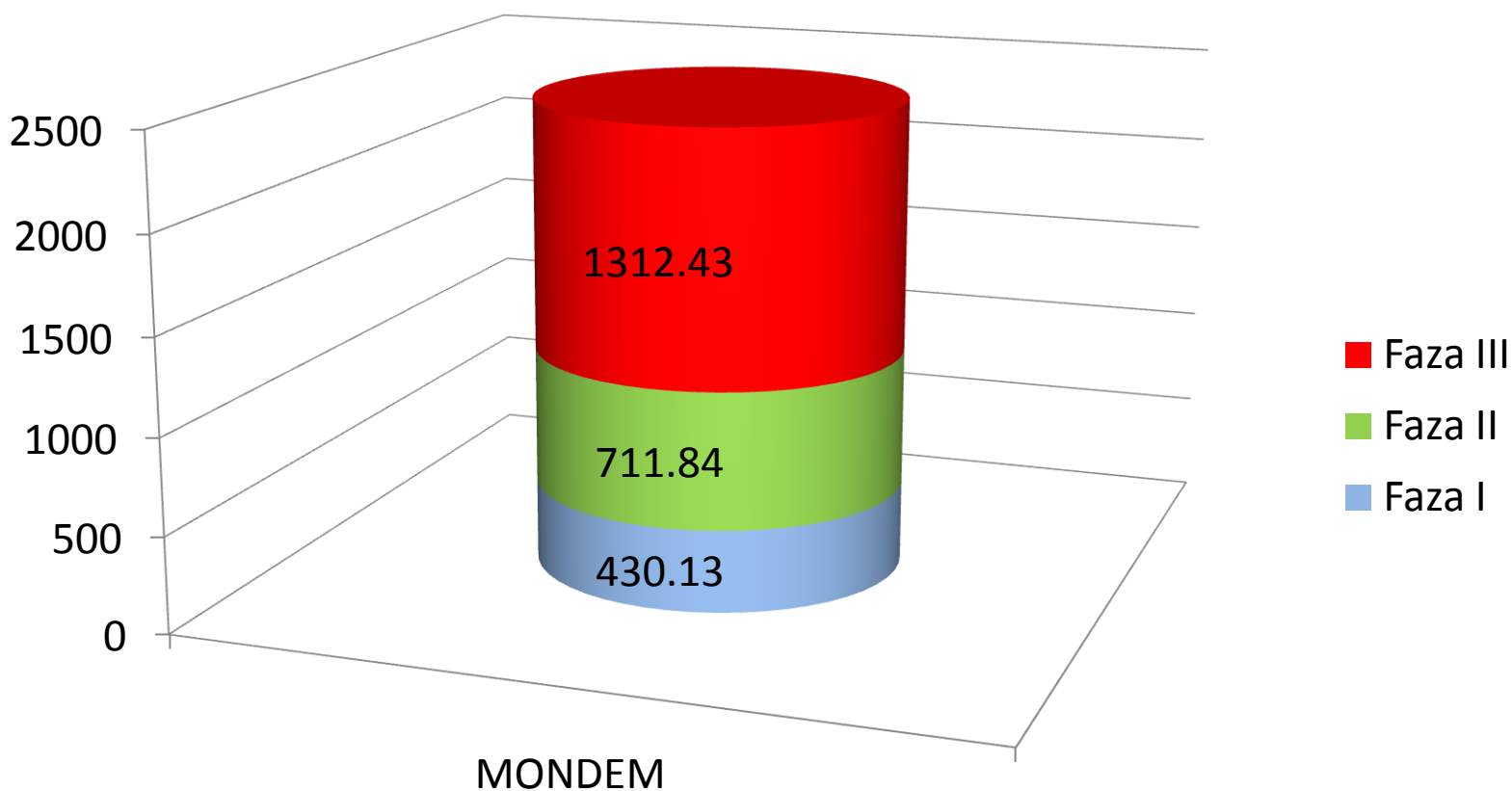
MUNICIJA: Demilitarizacija viškova municije i eksploziva

INFRASTRUKTURA: Izgradnja bezbjednih i sigurnih skladišta

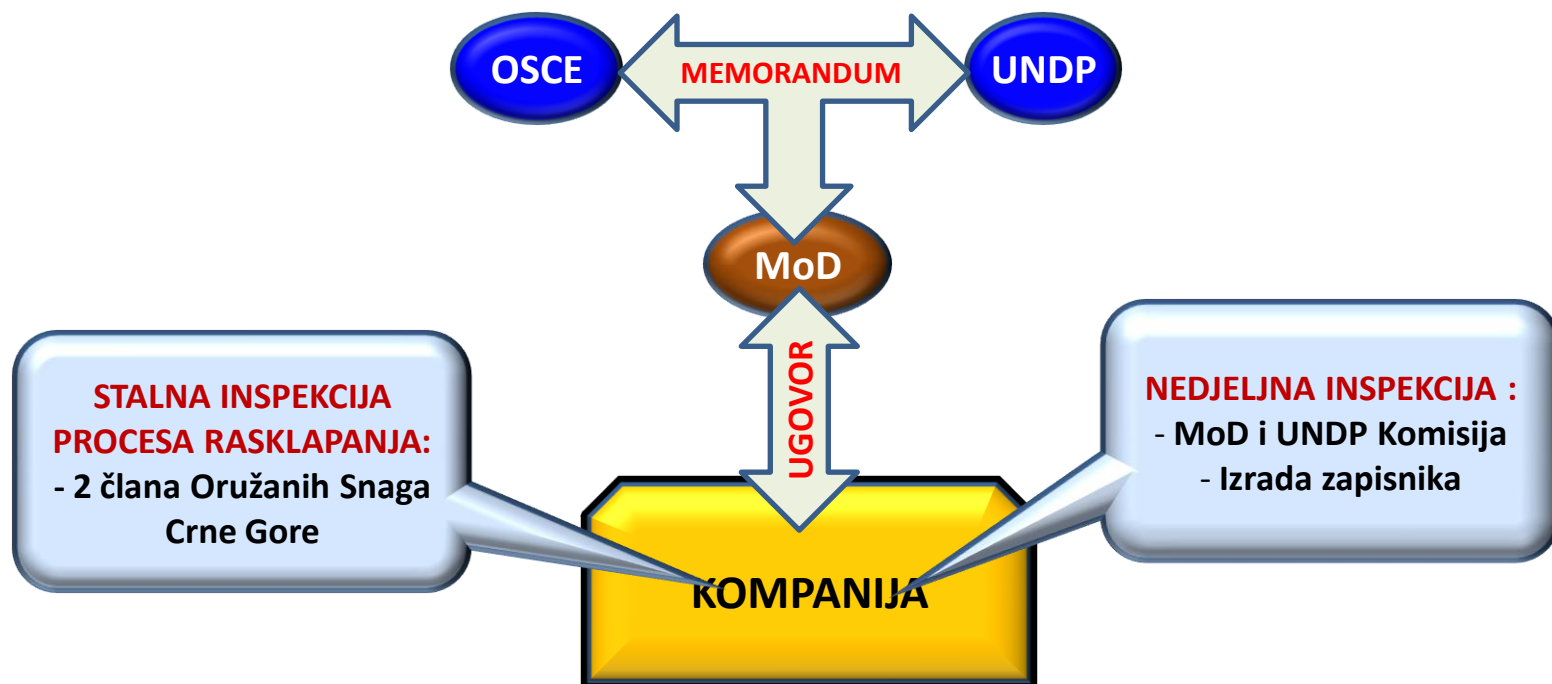
ORUŽJE: Demilitarizacija teškog naoružanja

OBUKA: Razvijanje znanja i sposobnosti ljudstva

UNIŠTAVANJE PO FAZAMA

INSPEKCIJA RADA U FABRICI

DEMILITARIZACIJA TOKSIČNIH I OPASNIH SUPSTANCI

NAZIV HEMIJSKE KOMPONENTE	KOLIČINA	Uništeno u fabrici "SAKAB" - Švedska
Sredstvo za oksidiranje AK-20K (Mješavina)	48.1 t	
Gorivo za rakete TG-02	42.7 t	
Prašak za NAPALM bombe	25.8 t	
UKUPNO	115.16 t	

Ova komponenta programa je kompletirana.
Cijena: **224.310,02 €**

KOJA MUNICIJA SE UNIŠTAVA?

- ☐ Municipija koja je zastarjela i van upotrebe u Vojski Crne Gore,
- ☐ Municipija u lošem tehničkom stanju,
- ☐ Municipija sa nestabilnim prahom (deklarisana kao opasna)

UNIŠTENJE MUNICIJE U OKVIRU MONDEM POGRAMA – PO FAZAMA

FAZA	KOLIČINA ZA UNIŠTENJE	POČEVŠI OD	KRAJ DO
I Faza	430,13	18 Maj 2009	30 Maj 2010
II Faza	711,84	1 Novembar 2011	20 Novembar 2012
III Faza	1312,43	5 April 2013	Pod obezbijeđenim sredstvima
III1 Faza	Uništeno: 247,27	5 April 2013	III1: 30 Septembar 2013

DEMILITARIZACIJA TEŠKOG NAORUŽANJA

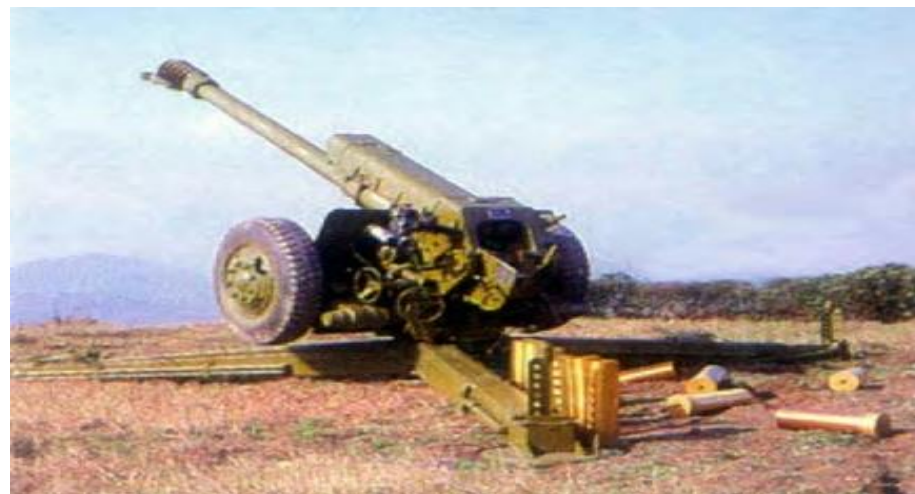
KATEGORIJA	TIP	DEMILITARIZOVANA KOLIČINA (kom.)
TENKOVI	T-55	61
ANTI-TENKOVSKI UREĐAJI	Ručne granate	288
ARTILJERIJA	Topovi 130 mm, M46	45
	Topovi 100 mm, T-12	13
	Drugi uređaji	7
ANTI-VAZDUŠNO ORUŽJE	Topovi 20/1 and 20/3 mm	229
	Topovi 30/2 „PRAGA“	46
	Lanser za rakete „S-2M“	200
	Lanser za brodove „S-2M“	11
TOPOVI NA BRODU	Raznovrsno	125
UKUPNO	Ukupno 1,025 kom. teškog naoružanja je demilitarizovano, otprilike oko 3.300 t.	

DIO DEMILITARIZOVANOG TEŠKOG NAORUŽANJA

**1,200,000\$ koje je generisano kroz prodaju starog gvožđa nakon redukcije
viška oružja je plaćeno u MONDEM programu.**

DIO DEMILITARIZOVANOG TEŠKOG NAORUŽANJA

BEZBJEDNO SKLADIŠTENJE MUNICIJE

- Poboljšanje skladišne infrastrukture
- Instalacija odgovarajućih sistema bezbjednosti
- Instalacija protivpožarnih alarma i opreme
- Poboljšanje računovodstvenog sistema za municiju
- Evaluacija struktura za upravljanje municijom i razvoj individualnih kapaciteta
- Improvement of ammunition management.

SKLADIŠTE TARAŠ

Rekonstrukcija skladišta u okviru MONDEM programa :

Nova administrativna zgrada

Novi sigurnosni sistem sa video nadzorom

Perimetrički sigurnosni sistem

Poboljšanje infrastrukture za pristup

Unutrašnji putevi ~ 1,400 m, parking prostor za kamione

Nova ograda oko skladišta

Osvjetljenje cijelog skladišta

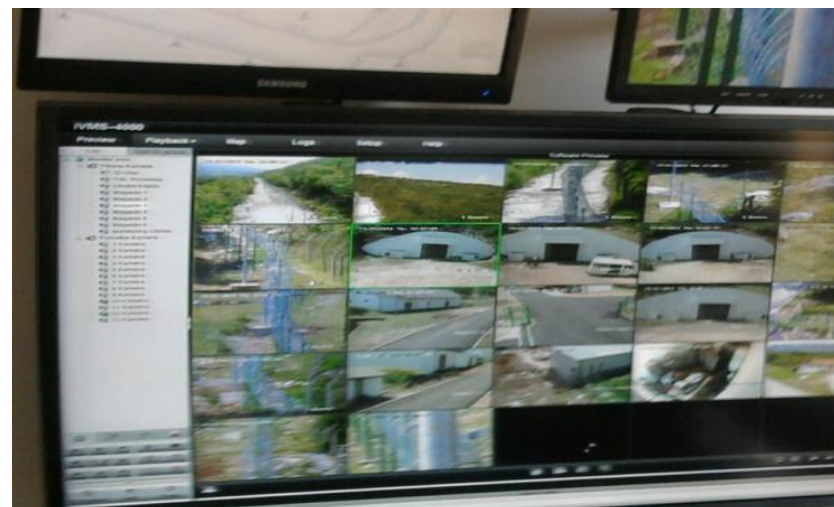
Novi protivpožarni sistem

Novi sistem napajanja električnom energijom

Uloženo: € 1.23 miliona

CJELOKUPNO SKLADIŠTE JE POKRIVENO VIDEO NADZOROM

PRIJE

POSLIJE

Putevi

IZGLED SKLADIŠTA

Prije:

Poslije:

REKONSTRUKCIJU SKLADIŠTA „TARAŠ“
U OKVIRU PROGRAMA MONDEM PODRŽALI:

Montenegro

GOVERNMENT OF
MONTENEGRO

osce

Kingdom of the Netherlands

EUROPEAN UNION

SEESAC

South Eastern and Eastern Europe Co-operation
for the Recovery of Transport Services and Roadway

2010. - 2011. godine

IZGLED SKLADIŠTA BREZOVIK

Rekonstrukcijom će se zaokružiti:

Rekonstrukcija objekata

Poboljšanje sigurnosti (video-nadzor, perimetrija)

Nova ograda oko skladišta

Rekonstrukcija prilaznih puteva

Poboljšanje ventilacionog sistema

Novi protivpožarni sistem

Osvjetljenje cjelokupnog skladišta

Unutrašnji putevi

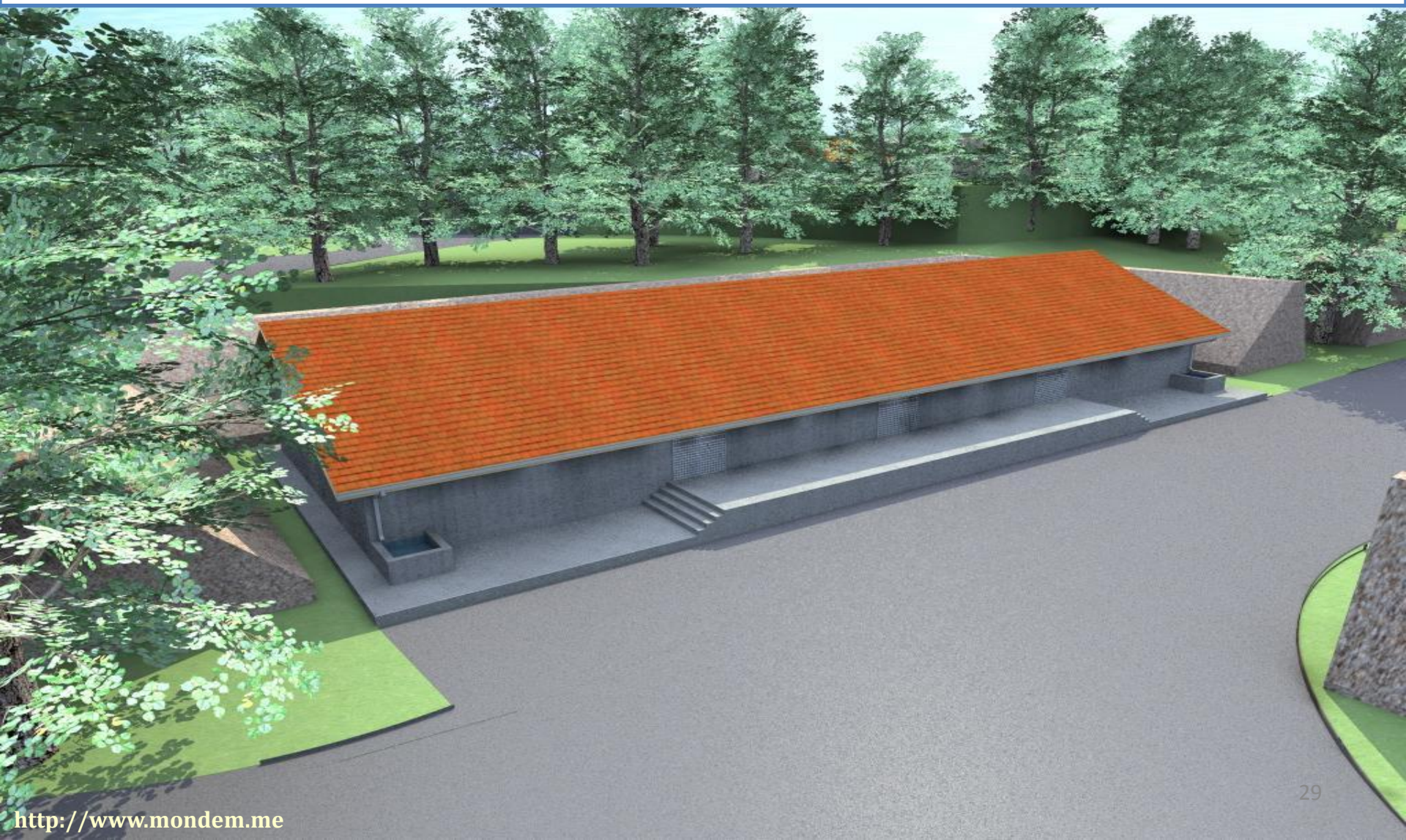
Vrijednost projekta: €2.5miliona

TRENUTNI PRIKAZ OBJEKATA U SKLADIŠTU

Zgrade u skladištu su izgrađene 50ih godina XX vijeka, zastarjele, sa slabom krovnom konstrukcijom

BUDUĆI IZGLED OBJEKATA U SKLADIŠTU

Vlada Savezne Republike Njemačke je donirala €200,000.

Rekonstrukcijski radovi na 2 zgrade (400t svaka) su završeni krajem 2012.

BUDUĆI PLANOVI

Realizacija Faze III₂ uništenja municije

Rekonstrukcija izgleda skladišta "Brezovik"

Nastavak obučavanja ljudstva za sigurno skladištenje
i manipulaciju naoružanjem i municijom.

HVALA NA PAŽNJI!

PITANJA?